

Kasvimakrofossiilitutkimus Vantaa Hommas 2007
Santeri Vanhanen

Kasvimakrofossiilitutkimus Vantaa Hommas 2007

Olen tutkinut kaksi Vantaan Hommoksen kivikautisilta kaivauksilta otettua makrofossiilinäytettä.

Makrofossiilinäytteet kellutettiin kylläisessä suolavesiliuoksessa, jolloin orgaaninen aines saatiin erotettua. Orgaanisen aineksen seulonnassa käytettiin 0,224 mm:n seula, jolloin kaikki tätä suurempi orgaaninen aines saatiin talteen. Orgaanisesta aineksesta etsittiin tämän jälkeen tunnistettavia kasvosia stereomikroskoopin (Leica) avulla. Kasvosat tunnistettiin tämän jälkeen vertailumateriaalin ja kirjallisuuden (Cappers et al. 2006) avulla. Dos. Terttu Lempiäinen tarkisti kuusten neulasten oikean määrityksen. Kasvien nimet perustuvat Retkeilykasvioon (Hämet-Ahti et al. 1998), ja niitä säilytetään museovirastolla.

Näytteiden tiedot on merkitty seuraavalle sivulle. Molemmat näytteet olivat kahden litran suuruisia ja niissä olevan orgaanisen aineksen paino oli 36 ja 42 grammaa. Hiilen-, sklerootioiden- ja hyönteisten määrä on arvioitu asteikolla vähän - jonkin verran – paljon, (+, ++, +++). Näytteissä oli vähän hiiltä, jonkin verran sklerootioita (sienten rihmastopakuloita) sekä vähän hyönteisten jäänteitä. Hiiltyneitä kasvosia löytyi yhteensä 31 kappaletta, joista 28 oli kuusen (*Picea abies*) neulasen fragmentteja ja loput jauhosavikoita (*Chenopodium album*). Hiiltymättömiä kasvosia löytyi 3 kappaletta, yksi sara (*Carex sp.*) ja kaksi tunnistamatonta siementä.

Näytteistä löytyi jonkin verran sekoittumisen merkkejä. Sekoittumisesta kertoo sklerootioiden määrä, hyönteisten jäänteet sekä hiiltymättömät siemenet. Näytteissä olevat hiiltyneet kasvosat vaikuttavat kuitenkin liittyvän kohteen kivikautiseen käyttövaiheeseen.

Hiiltyneenä löytyi 3 jauhosavikan siementä. Jauhosavikkaa löytyy usein arkeologisten kohteiden makrofossiilimateriaaleista. Se on arkeofyytti ja sitä on mahdollisesti viljeltykin. Jauhosavikan siemenet löytyivät kulttuurikerroksesta otetusta näytteestä eli ne liittyvät ihmistoimintaan.

Kuusen neulasen fragmentteja löytyi molemmista näytteistä, kulttuurikerroksesta 16 ja alemmasta kerroksesta 12. Kuusen neulasten esiintyminen on sangen aikaista ottaen huomioon, että kohde on tulkittu mesoliittiseen aikaan. Siitepölytutkimuksista saatujen tulosten perusteella kuusi tulee Uudenmaan alueelle vasta myöhemmin. Koska neulasia löytyi myös alemmasta kerroksesta, josta ei löytynyt hiiltymättömiä siemeniä, voidaan neulasia pitää kulttuurikerroksen kanssa vähintään samanaikaisina ja alemmassa kerroksessa vanhempina. Myöhempi sekoittuminen on kuitenkin mahdollista.

Santeri Vanhanen

Lähteet:

Cappers, R.T.J., Bekker, R.M., Jans, J.E.A. 2006: *Digitale Zadenatlas van Nederland*. Groningen. Barkhuis publishing & Groningen university library.

Hämet-Ahti, L., Suominen J., Uotila, P. (toim.) 1998: *Retkeilykasvio*. 4. painos. Helsinki. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo.

Näyte 1.

Näytteenottopäivä 17.8.2007

Alue 2

15-30 cm pinnasta, punainen likamaa
(kulttuurikerros)

Näytteen koko 2 litraa

Märkäpaino 36 grammaa

Hiilen määrä: +

Sklerootioiden määrä: ++

Hyönteisten määrä: +

Hiiltyneet kasvinosat:

3 x jauhosavikka (*Chenopodium album*)

16 x kuusen (*Picea abies*) –neulasen
fragmentti

Hiiltymättömät kasvinosat:

1 x sara (*Carex sp.*)

1 x piippo (*Luzula sp.*)

1 x vihvilä (*Juncus sp.*)

Näyte 2.

Näytteenottopäivä 17.8.2007

Alue 2

26-37 cm pinnasta, keltainen maa

Näytteen koko 2 litraa

Märkäpaino 42 grammaa

Hiilen määrä: +

Sklerootioiden määrä: ++

Hyönteisten määrä: +

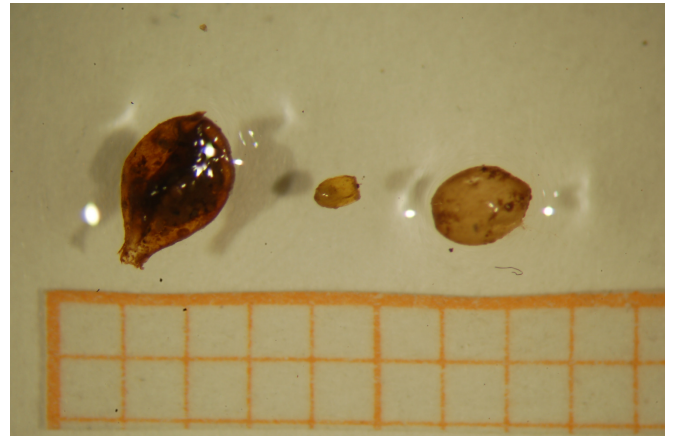
Hiiltyneet kasvinosat:

12 x kuusen (*Picea abies*) –neulasen
fragmentti

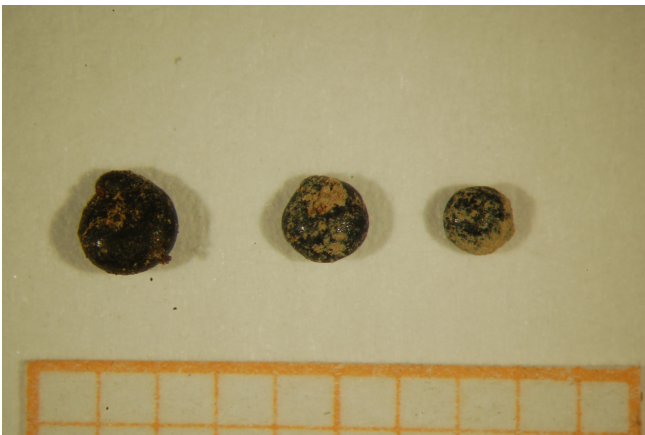
Kuvia kasvinjäänteistä

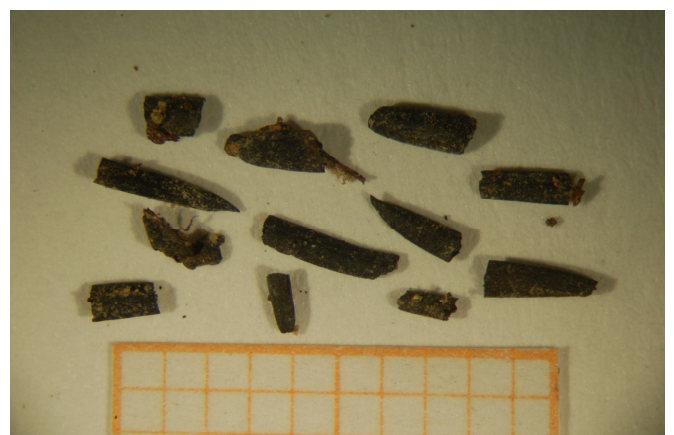
Kuusen (*Picea abies*) neulasia näytteestä 1.

Saran, vihvilän ja piipon siemenet näytteestä 1.

Jauhosavikan siemeniä näytteestä 1.

Kuusen (*Picea abies*) neulasia näytteestä 2.